

ЦІ СЛАБКІ—СИЛЬНІ ЖІНКИ

(тематичний дайджест до Міжнародного дня жінок та дівчат у науці)

Вже з давніх часів роль жінок в науці була досить помітною. В історії добре відомі не тільки «вчені мужі», а й «вчені жони». Подібне заняття було привілеєм багатих людей, і від статі тут нічого не залежало.

Середні століття сильно загальмували розвиток науки взагалі. А вже жінкам шлях в цю сферу був замовлений категорично – тут же оголосять відьмою і сплять на вогнищі!

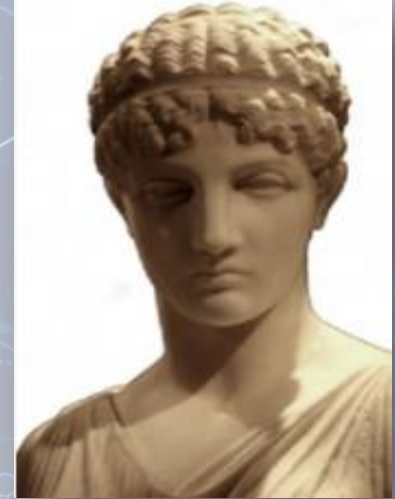
Епоха Відродження виправдала свою назву: наука стала розвиватися – правда, зусиллями майже виключно чоловіків. Жінок, котрі тягнуться до знань, вже не спалювали, але ставилися до них зневажливо.

Тільки на початку 19 століття прекрасна стать почала входити до професорського складу університетів і публікуватися в серйозних наукових виданнях. А далі пішло по наростаючій.

Талановитих і передових жінок-вчених не важко відшукати у будь-який період історії. Утім, на жаль, їхні досягнення бувають незаслужено забутими, а на стінах у шкільних класах зачасту можна побачити лише чоловіків-вчених. Тому справедливо згадати імена декількох науковиць, досягненнями яких людство користується і сьогодні.

ФЕАНО

Феано – учениця і дружина старогрецького філософа, великого математика і мудреця – Піфагора, що жила в VI – V вв. до н.е. Феано прониклася ідеями чоловіка з такою повнотою, що після його смерті вона стала центром піфагорійського ордену, і один з грецьких авторів приводить, як авторитет, її думку відносно вчення Чисел. Феано дала Піфагору двох синів і дочку, всі вони були вірними послідовниками свого Великого батька.

ГІПАТІЯ АЛЕКСАНДРІЙСЬКА

Гіпатія Александрійська (370-415) - грецький математик, філософ. Дочка ученого Теона. Керівник школи неоплатоників в Александрії. Активно займалася просвітницькою і полемічною діяльністю. Гіпатія загинула в 415 році від рук релігійних фанатиків. «Вона досягла таких висот пізнання, що перевершила всіх філософів свого часу» Сократ. Народилась і жила в Александрії.

ЄЛЕНА ЛУКРЕЦІЯ КОРНАРО ПІСКОПІА

Єлена Лукреція Корнаро Піскопіа (1646-1684)—перша жінка в світі, що отримала ступінь доктора філософії в університеті Падуї. Вона була першою в світі жінкою студенткою. У Падуанському університеті стоїть її скульптурний пам'ятник.

ЕМІЛІ, МАРКІЗА ДЮ ШАТЛЕ

У 1706 році 17 грудня народилася Габріель-Емілія ле Тоннельє де Бретей, що пізніше стала маркізою дю Шатле. Займаючись самоосвітою, маркіза дю Шатле зробилася видатним математиком. Це був один з яскравіших жіночих інтелектів XVIII століття. Емілі де Шатле була однією з тих жінок, чий вклад сприяв формуванню курсу математики. І хоча вона не створила власного оригінального вчення, її робота внесла значний вклад до розвитку математичної науки. «Вона була великою людиною, чия єдина провина полягала в тому, що вона - жінка». Вольтер.

МАРІЯ ГАЕТАНА АГНЕСІ

Аньезі Марія Гаетана (1718–1799)—італійський математик. Народилася в Мілані. Під керівництвом батька, професора університету Болонського, вивчала математику, древні і східні мови. У 1750г. зайняла кафедру математики в Болоньє. У книзі Основи аналізу (1748г.) Аньезі, зокрема, довела, що будь-яке куб. рівняння має три корені. У її честь плоску криву, виражену рівнянням $Y=a^3/(x^2+a^2)$ назвали локон Аньезі.

КАРОЛІНА ЛУКРЕЦІЯ ГЕРШЕЛЬ

Кароліна Лукреція Гершель (1750-1848) - британський астроном, сестра і помічниця Вільяма Гершеля. Народилася 16 березня 1750 в Ганновері. Перша жінка – астроном, що відкрила 8 комет і декілька туманностей. У 1828 Лондонське королівське астрономічне суспільство нагородило її Золотою медаллю, і вибрало своїм почесним членом. Її ім'я занесене на карту Місяця.

МЕРІ ФЕРФАКС СОМЕРВІЛЛ

Ферфакс Мері Сомервілл (1780- 1872) була однією з найчудовіших жінок - учених. Вона почала своє життя як типова дівчина з шотландського вищого суспільства. Але її відрізняли видатні математичні інтереси і здібності. Не дивлячись на відсутність у неї формального вчення, їй удалося підготувати цікаві математичні і фізичні роботи. Вона займалася математикою аж до самої смерті. Померла вона у віці 98 років.

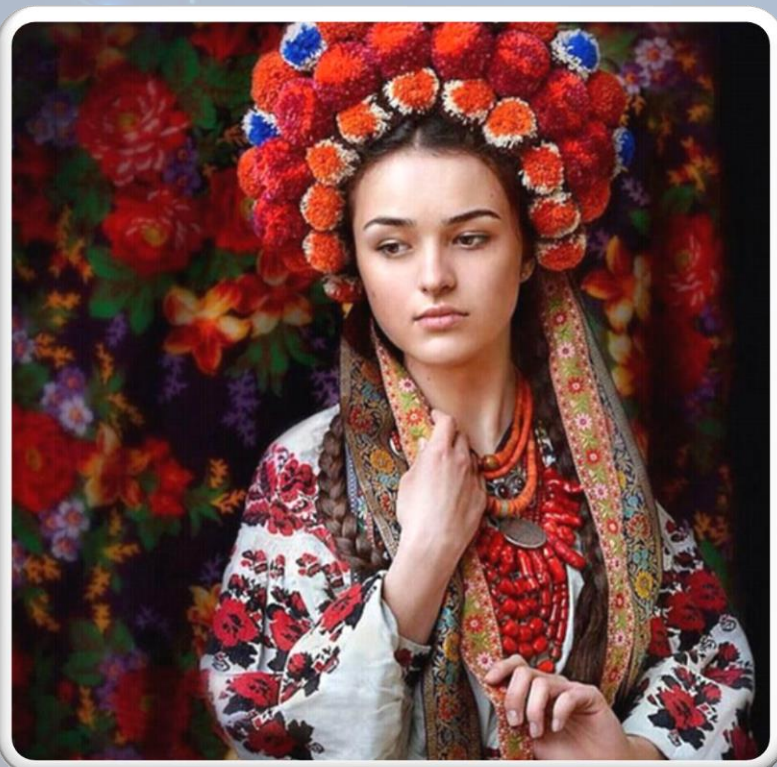

БАЙРОН АДА АВГУСТА

Байрон Ада Августа (1815 – 1852)- британська вчена, математик, яка зробила опис ранньої версії аналітичної машини Чарлза Беббіджа і склала для цієї машини першу в світі програму. Ввела у вжиток терміни «цикл» і «робоча комірка». Вважається одним з перших, а ймовірно першим програмістом в історії.

Все більше молодих жінок обирають для себе технічні спеціальності і шлях в науці, про розробки жінок-вчених почали розповідати в усьому світі.

Наразі Україна займає 12 місце за кількістю жінок-вчених в рейтингу серед 41 країни світу. Українки успішно працюють у різних галузях наук. Найбільше науковиць у галузі суспільних (65,8%), медичних (65,2%), гуманітарних (60,3%) наук; у технічних науках — 34,1%.

*Найкраща в світі жінка - українка.
У ній сплелись і розум, і краса,
Вона тендітна й ніжна, ніби квітка,
А глибина очей - мов небеса...
Вона уміє бути чарівною,
Та в той же час - і скромна, і проста.
Не зіпсувати косу сивиною,
І зморшкам не затьмарити уста...
Вона і щира, й добра, і мрійлива,
А її голос - чисте джерело.
Вона посеред інших - особлива,
Бо завжди випромінює тепло.
Про чуйне її серце пишуть вірші,
Кричать журнали з перших сторінок.
Бо ж українка - це найкрасивіша
На всій планеті жінка із жінок!...*

О.Сапріянчук-Маротчак

Наталія Полонська-Василенко (1884—1973), українська вчена, історик, археолог, архівістка, одна з провідних представниць державницької школи в українській історіографії, авторка майже 200 наукових праць у царині історії Запоріжжя та Південної України, доктор історичних наук від 1940 р.

Наша перша героїня ще з початку ХХ століття і аж до кінця життя вже у 1970-х роках займалася дослідженням історії та археології України, причому як в Україні, так і згодом в еміграції у Німеччині та Чехії. Вона у непростий історично для України час стала однією з провідних представниць державницької школи в українській історіографії, тобто просувала ідею самостійності та безперервності українського історичного процесу.

Наталія Полонська-Василенко – авторка майже 200 наукових праць, присвячених історії Запоріжжя та Південної України, які залишаються актуальними і досі.

Софія Окуневська-Морачевська (1865-1926) - українська громадська діячка, перша випускниця університету і перша жінка-лікар в Австро-Угорщині.

Їй потрібен був дозвіл на складання іспитів для вступу до гімназії, через стаття Софія не мала права вчитися в інституті у Галичині (на той момент Австро-Угорщині), тому поїхала до Швейцарії. У 1896 році закінчила Цюрихський університет та стала першою лікаркою в Австро-Угорщині. В один рік вона народжує сина та стає доктором медицини (докторська дисертація про зміни в крові під впливом анемії). Практикувала у Швейцарії, Чехії та Львові (до кінця життя).

Валентина Радзимовська (1886-1953)-професорка, докторка медичних і фізіологічних наук, засновниця української школи фізіологів і біохіміків, а до того ж – громадська діячка.

За політичну діяльність та участь у Спільноті визволення України у 1930-х роках Валентина Радзимовська була репресована радянською владою. Втім, це не завадило їй стати авторкою понад 60-ти праць із біохімії, патофізіології, педіатрії, психоневрології, фізіології, фтизіатрії. Як і її попередниця у нашому матеріалі, у 1945 році науковиця виїхала з України, емігрувавши спочатку до Німеччини, а потім – до США. Радзимовська внесла величезний вклад у вивчення туберкульозу і лікування його у дітей.

Наталія Осадча-Яната (1891-1982) — українська науковиця, ботанік, флористка, фармакологиня, фольклористка і професорка, перекладачка.

Авторка термінологічних словників Академії Наук у Києві, кількох монографій, багатьох наукових розвідок, науково-популярних статей. Зробила значний внесок у вивченні лікарських властивостей рослин і використання народних методів лікування у фармакології.

Олена Казимирчак-Полонська (1902-1992)—українська астрономиня, почала наукову діяльність з Херсонського університету, де викладала математику та астрономію.

Докторка фізико-математичних наук, членкиня Міжнародного астрономічного союзу, брала активну участь в організації та проведенні всесоюзних і міжнародних астрономічних семінарів та симпозіумів. Почесна членкиня Всесоюзного товариства сліпих (зокрема, брала участь у виданні праць з вищої математики та програмування шрифтом Брайля). Іменем вченої названа мала планета № 2006 Полонська.

Катерина Ющенко (1919-2001)—авторка першої у світі мови програмування високого рівня («Адресної мови програмування»), науковиця-кібернетик, докторка фізико-математичних наук, дійсна членкиня Міжнародної академії комп'ютерних наук, двічі — Державної премії України, премії НАН України імені Глушкова. Нагороджена орденом княгині Ольги.

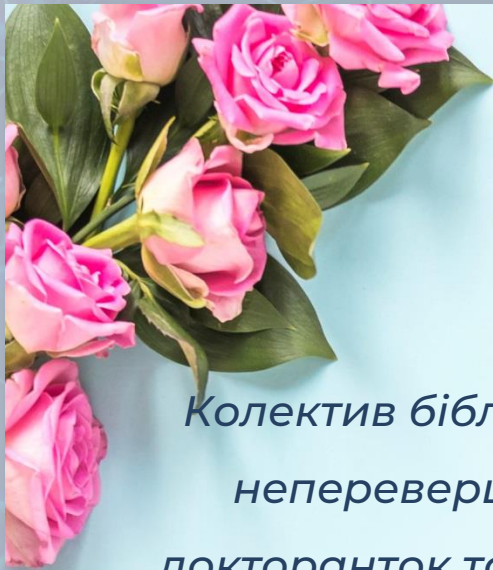
Пані Катерина написала перші програми для першої ЕОМ, створеної у НАН України. Пропрацювавши сорок років у Інституті кібернетики створила школу теоретичного програмування. Її Адресна мова випередила Фортран (1958), Кобол (1959) і Алгол (1960).

Саме її дослідження стали одними з перших кроків у створенні штучного інтелекту. На адресній мові програмування були створені перші в світі програми розпізнавання образів: розпізнавання простих геометричних фігур, печатних та рукописних літер і цифр. При цьому були застосовані методи навчання, які наразі називають “Машинне навчання”.

трошки гумору:

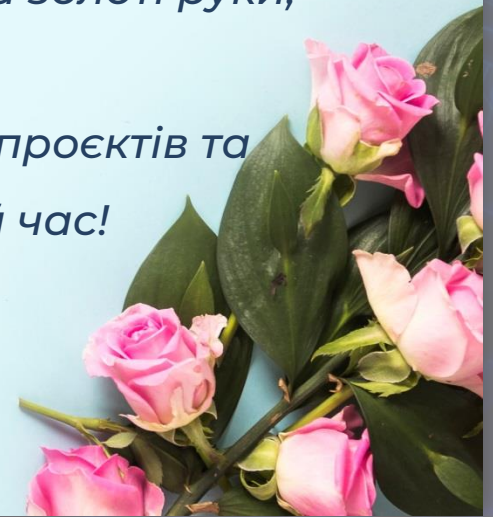
Сьогодні хотіла впасти в депресію... Але вчасно схаменулася: діти не кормлені, білизна не випрана, посуд не вимитий... яка тут депресія?!

Шановні співробітниці!

Колектив бібліотеки НУ «Запорізька політехніка» вітає Вас, неперевершених богинь колег-науковиць, аспіранток, докторанток та студенток зі святом, висловлюючи вдячність і повагу за відданість науці, натхненну працю та прагнення зробити особистий внесок у розвиток науки, за золоті руки, які все встигають.

Оптимізму Вам, успіху та терпіння у втіленні проєктів та реалізації ідей у цей досить непростий час!

ДОБІРКА ІНТЕРНЕТ-ПОСИЛАНЬ

<https://rubryka.com/article/ukrainian-women-in-science/> Жінки в науці.

<https://www.hroniky.com/news/view/14918-6-zhinok-naukovtsiv-iaki-zminyly-khid-istorii> Жінки-науковці, які змінили хід історії.

<https://mezha.net/ua/mysli/ukrainky-v-nautsi-iak-znaity-inshe-zvuchaine-zhinoche-shchastia/> Українки в науці: як знайти інше «справжнє жіноче щастя».